

PA ZAĻO DZELZCEĻU: VALMIERA-ZILAIŠKALNS

Dzelzs tilts

Skats uz Dzelzs tiltu

Ģimes dabas taka

Neikenkalniņš

i **Maršruts.** Piemērots velobraucējiem, kuriem interesē bijušie šaursliežu dzelzceļi, ar tiem saistītie vēsturiskie pieminekļi, apkaimes ainava un dabas objekti.

☀ **Ieteicamais laiks.** Maijs – oktobris. Īpaši skaisti būs pieneņu ziedēšanas laikā.

☰ **Maršruta gaita:** Valmieras dzelzceļa stacija – Dzelzs tilts – Jāņparks – Beites – tilts pār Anuļas upi – Kocēni – Tilgaļi – Mujāni – Zilākalna stacija – Zilaiskalns – Valmiermuiža – Valmieras dzelzceļa stacija.

➔ **Garums.** ~ 40 km.

🕒 **Ilgums.** Vienas dienas ceļojums.

🏠 **Grūtības pakāpe.** Vidēji viegla.

🚶 **Ceļa segums.** Asfalta segums, ceļi ar grants segumu, meža un lauku ceļi, takas.

📍 **Sākuma/beigu punkts.** Valmieras dzelzceļa stacija (57.52238, 25.44042) vai Valmieras centrs.

📍 **Marķējums.** Valmierā zilās Green Railways velomaršruta norādes zīmes. Kocēnu novadā norādes zīmēs ar numuru 14.

📏 **Attālums no Rīgas.** 110 km.

🚲 **Sabiedriskais transports.** Aļņveida maršruts, kur var ērti izmantot vilcienu vai velosipēdu nomu Valmierā.

! **Der zināt!** Atsevišķi ceļa posmi var būt smilšaini, mitrā laikā – dubļaini. Vēlama apvidus karte. Pirms gājiena vērts iegriezties Valmieras Tūrisma informācijas centrā. Katrs pats ir atbildīgs par drošību maršruta veikšanas laikā. Glābšanas dienesti: 112.

! **Iesakām!** Sportiskāki braucēji var turpināt ekspedīciju līdz Dikļiem, pa ceļam apskatīt kādreizējās Dikļu un Dauguļu stacijas ēkas.

📱 **Enter Gauja mobilā lietotne**

GooglePlay

AppStore

SERVISS

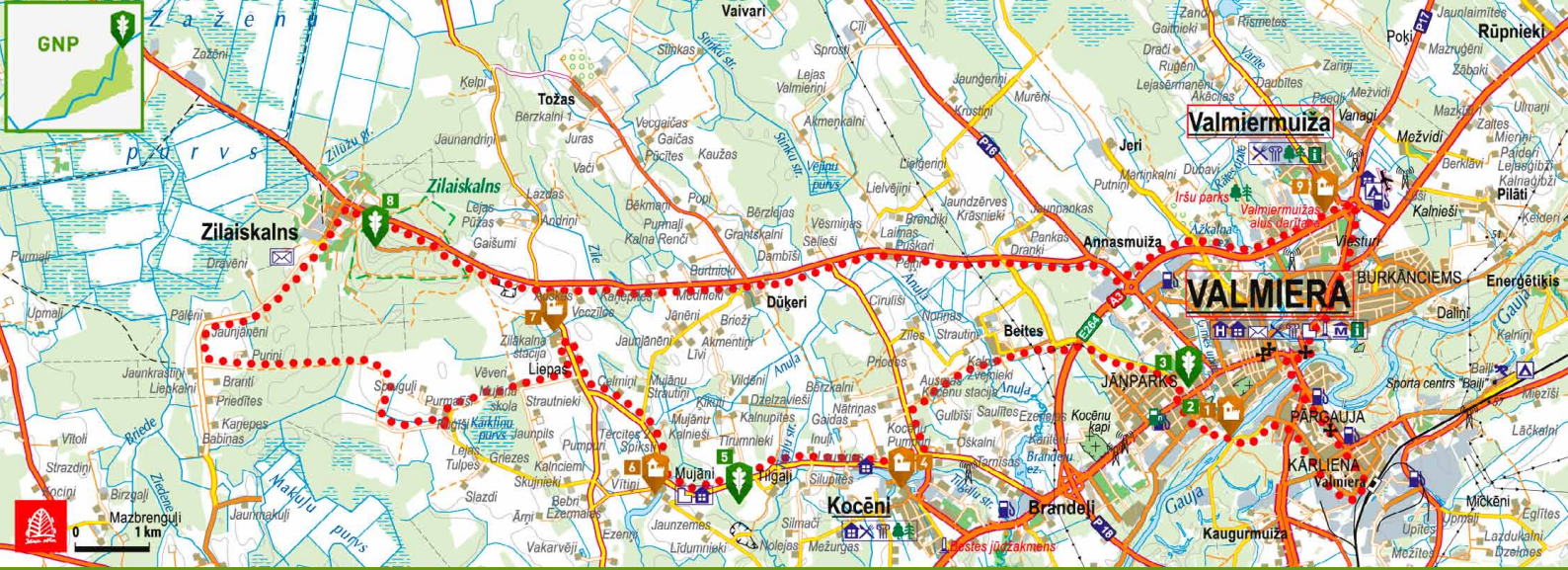
i | Valmieras Tūrisma informācijas centrs, Valmiera, Rīgas iela 10, 26332213, tic@valmiera.lv, www.visit.valmiera.lv

i | Valmiermuižas Tūrisma informācijas punkts
Burtnieku nov., Valmieras pag., Valmiermuiža, Dzirnau iela 2, 20264269, info@valmiermuiza.lv, www.valmiermuiza.lv

i | Zilākalna kultūrvēstures un apmeklētāju centrs
Kocēnu nov., Zilākalna pag., Zilaiskalns, Parka iela 2, 28644530

🏠 | Valmiermuižas alus darītava un alus virtuve
Burtnieku nov., Valmieras pag., Valmiermuiža, Dzirnau iela 2, 20264269 (ekskursijas alus darītavā), info@valmiermuiza.lv, www.valmiermuiza.lv

🚶 | Dikļu pils
Kocēnu novads, Dikļu pagasts, 64207480, 26515445
pils@diklupils.lv, www.diklupils.lv

APSKATES OBJEKTI

1 | Dzelzs tilts

57.52835, 25.40849

114 km garo dzelzceļa līniju atklāja 1912. g. 12. augustā. 103,7 kilometru garajā posmā bija 17 stacijas un pieturvietas. 1913. gadā nodeva ekspluatācijā divus papildu atzarojumus: uz Kokmuižas alus brūzi un Staiceles papīrfabrikas. Dzelzceļam kā stratēģiskam objektam bija liela loma arī Atbrīvošanas cīņu laikā, kad pa to kursēja Igaunijas armijas bruņuvilcieni. Valmieras–Smiltene posmu slēdza 1970., Ainažu–Pāles – 1977., bet atlikušo – 1979. g. Mūsdienās vietām saglabāties dzelzceļa uzbērums, staciju ēkas (**Jāņparks, Kocēni** u.c.), citur tā vietā plešas lauksaimniecības zemes, mežs, krūmājs, takas vai arī uzbūvēts ceļš. Šī iemesla dēļ ceļojumi pa bijušajām dzelzceļa līnijām jāuztver vairāk kā ekspedīcija, nevis "tradicionāls" velobrauciens. Industriālā mantojuma objekts, tērauda konstrukcijas dzelzs tilts pār Gauju izbūvēts 1911. gadā. Tas savienoja 114 km garo maršrutu Ainaži–Valmiera–Smiltene, ka spēdējo reizi veikts 1971.gadā. "Zaļā Dzelzceļa" velomaršruta posms.

2 | Ģimes dabas taka

57.53083, 25.40751

440 m gara dabas taka ar informatīviem stendiem un interaktīviem elementiem, kas iepazīstina ar zemūdens pasauli un tās iemītniekiem. Takā izveidots skatu paviljons, brīvdabas klase, zemā un augstā purva dobe.

3 | Jāņparks

57.533582, 25.399511

No 1911.gada, kad tika atklāta dzelzceļa satiksme posmā "Valmiera–Smiltene", Gaujas labajā krastā atradās dzelzceļa stacija Valmiera II jeb Jāņparks. Tur kādreiz bija vērojama liela pasažieru apgrozība. Stacijas ēka saglabājusies līdz mūsdienām. Pretī ēkai atrodas zaļā teritorija ar atpūtas vietām.

4 | Kokmuižas pils

57.5228260, 25.3345238

Atrodas Kocēnu centrā. Muižas pils celta 19. gs. neobaroka stilā bijušās kungu mājas vietā. 20. gs. 30. gados veica pils pārbūvi un 1937. g. tajā iekārtoja Kocēnu pamatskolu.

Mūsdienās **muižas klētī** atrodas sporta un kultūras nams. Iepretim pilij 2012. g. novietoja Latvijā šobrīd vienīgo sfērisko **saules pulksteni**.

5 | Vītolenū velna pulkstenis

57.51972, 25.29833

Mežmalā – 0,5 km dienvidrietumos no Vītolenū mājām uzmeklējams Latvijas mērogā unikāls kultakmens. Tā izmēri ir 2,35 x 2,0 x 1,3 m. Līdz Latvijai tas "atceļojis" ar ledāju pirms – 12 000–25 000 gadiem no tagadējo Ālandu salu apkaimes. Viena no versijām – tas kalpojis ar auglību saistītiem rituāliem.

6 | Mujānu viduslaiku pils Baltais tornis

57.5233002, 25.2785317

Ziemeļu kara laikā sagrauto pili 15. gs. cēla Rīgas arhibīskapu vasaļu – Rozenu dzimtas pārstāvji. No kādreiz diviem masīvajiem torniem līdz mūsdienām ir saglabāties tikai viens. Apskatāms blakus esošais **Tautas nams, muižas parks** un **klētis**.

7 | Zilākalna stacija

8 | Zilāskalns

57.55335, 25.21607

Ledāja veidota reljefa forma – ap 1,7 km garš un – 1 km plats lielpaugurs, kas sastāv g.k. no smilts (piekājē mālsmilts, grantssmilts) ar nelielu oļu piejaukumu. Tā absolūtais augstums ir 126,7 m vjl., taču virs tuvākās apkārtnes Zilāskalns paceļas par 66,6 m. Lielpauguram ir vēl citas – mazākas "virsošnes", t.s. Dieva kalni (Avotiņkalns, Jāņa kalns, Oļu kalns, Upurkalniņš). No Zilākalna skatu stigas daļēji paveras plaša ainava uz tuvāko un tālāko apkārtni ziemeļu virzienā. Lielpaugura virsotnē agrākos laikos uzcelts bijušais ugunsnovērošanas tornis, kas apmeklētājiem ir nepieejams. Zilāskalns ir sens kulta vietu komplekss (bijuši kultakmeņi, svētavots, svētbirzs, svētie koki u.c.), ar kuriem saistīti nostāsti un teikas. Viena no tām vēsta, ka kalnā apglabāts leģendām apvītais lībietis Imanta, kurš 1198. g. kaujā pie Rīgas nodūra bīskapu Bertoldu. Andrejs Pumpurs šo epizodi ietvērs savā darbā: "Imanta nevaids miris, / Viņš tikai apburts kluss – / No darbošanās rimis, / Zem Zilā kalna dusi!" Netālu no torņa uzmeklējams

Zilākalna upurakmens. Kādreiz no kalna esot iztecējis svētavots. Zilākalna vārds saistās arī ar slaveno dziednieci – Zilākalna Martu. Teritorijai piešķirts dabas lieguma un NATURA 2000 teritorijas statuss.

Pievērs uzmanību! Zilākalna nogāzēs apskatāms aizsargājams biotops – nogāžu un gravu meži, kuros dominē apses, ozoli, liepas un citi lapkoki. Otrs aizsargājams biotops ir t.s. boreālie (ziemeļu) meži (mētrājs, priežu lāns, damaksnis), kuros aug priedes, egles, retāk – jauktu koku meži. Šo mežu evolūcijā nozīmīga loma bija ugunsgrēkiem, kuru rezultātā izdega pamežs, veidojās lauces un degusi koksne – nozīmīga mājvieta dažādām kukaiņu sugām, piemēram, degumu krāšņvabolei.

9 | Valmiermuižas alus darītava

57.55605, 25.43228

Ciemojoties Valmiermuižas alus darītavā, uzināsi, kā muižas bagātā vēsture ietekmējusi alus tapšanu, kā no dabīgām izejvielām nesteidzīgi top dzīvais alus un kā pa muižkungu modei to nobaudīt. Darītavai līdzās esošajā senajā klētīs ēkā iemājo mūsdienīga Latvijas garšu virtuve un Valmiermuižas alus tirgotava, kurā nopērkams gan Valmiermuižas alus, gan dažādas delikateses, dizaina trauki, pirtslietas un ciemakuļņi, ko darinājuši latviešu meistari no tuvākas un tālākas apkārtnes.

10 | Zilākalna kultūrvēstures un apmeklētāju centrs

Zilākalna pakājē atrodas Zilākalna kultūrvēstures un apmeklētāju centrs, kurš atrodas senā ūdenstorna telpās un mūsdienīgā piebūvē. Centrā iespējams apskatīt vēsturisko ekspozīciju par dabas objektu un svētvietu "Zilāskalns", Zilākalna ciematu, kā arī par industriālo objektu – ūdenstorni. Apmeklētājiem ir iespēja pacelties virs Zilākalna un ielūkoties vēsturiskajā šaursliežu dzelzceļa lokomotive ar virtuālās realitātes palīdzību. Papildus ekspozīcijai iespējams iegūt tūrisma informāciju, kā arī iegādāties Kocēnu novada suvenīrus.